



Kunnanhallituksille (pl. Ahvenanmaan maakunnan kunnat)

viite Oikeusministeriön kirje 17.6.2011, dnro OM 31/51/2011
Vaalilaki 2.10.1998/714, 9 §

VUODEN 2012 PRESIDENTINVAALI: Äänestyspaikkojen ja kunnan keskusvaalilautakuntien yhteystietojen ilmoittaminen

Kunnanhallitus päättää kunnassa olevista yleisistä ennakoäänestyspaikoista sekä äänestysalueiden vaalipäivän äänestyspaikoista sekä vastaa siitä, että niiden tiedot merkitään vaalien virheettömän toimittamisen edellyttämällä tavalla viipymättä valtakunnalliseen äänestyspaikkarekisteriin (Vaalil 9 §).

Tällä kirjeellä annetaan viitekohdassa mainittua oikeusministeriön kirjettä täydentävästi Väestörekisterikeskuksen ohjeet äänestyspaikkojen tietojen sekä keskusvaalilautakunnan yhteystietojen merkitsemisestä äänestyspaikkarekisteriin.

Vaalipäivän ja ennakoäänestyspaikkojen tiedot kunta merkitsee itse äänestyspaikkarekisteriin, josta ne siirretään sellaisinaan käytettäväksi mm. ilmoituskorttien tulostuksessa. **Menettely edellyttää kunnalta suurta huolellisuutta tietojen tarkistamisen ja merkitsemisen suhteen.**

Väestörekisterikeskus pyytää kunnanhallitusta saattamaan tämän kirjeen kunnan keskusvaalilautakunnan tietoon. Tämä kirje on myös luettavissa oikeusministeriön vaalisivuilla www.vaalit.fi.

Oikeusministeriö vahvistaa ja toimittaa kunnille tämän kirjeen tarkoittamien käytännön toimenpiteiden suorittamisessa sovellettavan vaalitietojärjestelmän käyttöohjeen nro 2b, *Pohjatietojärjestelmän käyttöohjeet kunnan keskusvaalilautakunnalle*.

1. Äänestyspaikkarekisteri

Vaalitietojärjestelmän Pohjatiedot –osajärjestelmä toimii vaalilain 9 §:n tarkoittamana äänestyspaikkarekisterinä. Oikeusministeriön vaalituki perustaa järjestelmään *Presidentinvaali 2012* -nimisen vaalitapahtuman, johon kunnan keskusvaalilautakunta merkitsee ja kuittauksellaan vahvistaa **viimeistään perjantaina 28.10.2011 klo 16:00** tiedot äänestyspaikoista ja keskusvaalilautakunnan yhteystiedoista käytettäväksi vaalien toimeenpanossa.

Presidentinvaali 2012 -vaalitapahtuma avataan kuntien käyttöön maanantaina 3.10.2011 kello 8:00. Järjestelmään sisään kirjautuminen tapahtuu oikeusministeriön VAT-ohjeen nro 1 ja järjestelmän käyttö VAT-ohjeen nro 2b mukaisesti.

Järjestelmän Presidentinvaali 2012 -vaalitapahtumaan on valmiiksi merkitty:

- eduskuntavaaleissa 2011 käytössä olleiden *ennakkoäänestyspaikkojen tiedot*, siirrettynä Pohjatietojärjestelmään ns. Vaalipohjasta;
- *äänestysalueiden ja niitä vastaavien vaalipäivän äänestyspaikkojen tiedot*, sellaisina kuin ne ovat olleet eduskuntavaaleissa, tai tämän jälkeen 15.10.2011 voimaan tulevan kunnanvaltuuston äänestysaluejakoa koskevan päätöksen mukaisina; perustuen Väestörekisterikeskuksen maistraateilta erikseen saamiin tietoihin kuntien valtuustojen äänestysaluejaon muuttamista koskevista päätöksistä;
- *keskusvaalilautakunnan yhteystiedot*, siirrettynä Vaalipohjasta.

Oikeusministeriö on yhdessä Väestörekisterikeskuksen kanssa tarkistanut ja tarvittaessa korjannut yhdenmukaiseen muotoon eduskuntavaalien 2011 yhteydessä kuntien ilmoittamat ennakkoäänestyspaikkojen ruotsinkieliset nimet. Uusien ennakkoäänestyspaikkojen nimet pyydetään kääntämään suomesta ruotsiksi tässä kirjeessä annettuja esimerkkejä ja ohjeita soveltaen, jotta yhdenmukaisuus säilyisi. Jos äänestyspaikka on nyt sama kuin eduskuntavaaleissa 2011, kunnan ei tarvitse asian tarkistamisen jälkeen korjata esim. ruotsinkielistä käännöstä.

Äänestysalueiden muutokset on ohjeistettu ilmoitettavaksi maistraatille vaalilain 8 § säädöksen mukaisesti, eikä niitä ole pitänyt annettujen ohjeiden mukaan merkitä kunnan toimesta vaalitietojärjestelmän Pohjatietoihin. Maistraatille ilmoitetut ja 15.10.2011 alkaen voimassa olevat äänestysaluetiedot on siirretty Väestörekisterikeskuksen toimesta Pohjatietoihin syyskuussa 2011.

Kunkin kunnan ennakkoäänestyspaikoiksi on pohjatietojärjestelmään merkitty samat paikat kuin vuoden 2011 eduskuntavaaleissa. Ennakkoäänestyspaikoista on valmiina pohjatietojärjestelmässä seuraavat tiedot:

- Nimi ja käyntiosoite
- Aukiolopäivät sellaisina kuin ne olivat eduskuntavaaleissa, esim. jos aukiolopäivät eduskuntavaaleissa olivat keskiviikosta 6.4. tiistaihin 12.4, niin aukiolopäiviksi on nyt merkitty seuraavasti: ensimmäisessä vaalissa keskiviikosta tiistaihin 11. – 17.1.2012 ja toisessa vaalissa keskiviikosta tiistaihin 25. – 31.1.2012.

Kunnan tulee tehdä seuraavat toimenpiteet:

- Päivittäiset aukioloajat puuttuvat kokonaan ja ne kunnan on kaikissa tapauksissa lisättävä.
- Jos aukiolopäivät ovat muuttuneet, ne on korjattava
- Kunnan tulee myös poistaa sellainen paikka, joka oli käytössä eduskuntavaaleissa, mutta ei ole käytössä presidentinvaalissa.
- Kunnan tulee lisätä uusi ennakkoäänestyspaikka
- Kunkin ennakkoäänestyspaikan kaikki tiedot tulee olla merkittynä, muuten järjestelmä ei hyväksy kuittausta.

Kunnanhallitusten on huolehdittava, että Pohjatietojärjestelmässä olevat tiedot yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista sekä keskusvaalilautakunnan yhteystiedoista ovat viimeistään perjantaina **28.10.2011 klo 16:00** lopullisesti siinä muodossa kuin niitä käytetään presidentinvaalissa. Määräajan nou-

dattaminen on erittäin tärkeää, koska nämä vaalin toimeenpanon kannalta oleellisen tärkeät tiedot kopioidaan Pohjatietojärjestelmästä heti klo 16:00 jälkeen käytettäväksi muissa tietojärjestelmissä ja tarkoituksissa siten kuin jäljempänä tarkemmin kuvataan. Määräajan jälkeen tarpeelliseksi osoittautuvien muutosten siirto Pohjatiedoista kaikkiin muihin käyttötarpeisiin tapahtuu vaivalloisesti ja virhealttiisti yksittelen Väestörekisterikeskuksen käsityönä.

Jos kunnassa havaitaan määräajan 28.10.2011 jälkeen virheitä äänestyspaikkatiedoissa tai kunnan keskusvaalilautakunnan yhteystiedoissa, on niistä erikseen ilmoitettava Väestörekisterikeskukselle sähköpostitse osoitteella vrk.vaalit@vrk.fi tai puhelimitse (Kristiina Kaivonen p. 09 2291 6750, Esko Kirjalainen p. 09 2291 6634, Timo Salovaara p. 09 2291 6551). Kunta ei pysty itse tekemään muutoksia tietoihin 28.10.2011 jälkeen. Ilmoituksen perusteella Väestörekisterikeskus selvittää, miten muutoksesta ilmoitetaan äänioikeutetuille. Jos pohjatietojärjestelmässä on virhe johtuen kunnan keskusvaalilautakunnasta, mahdolliset kustannukset uusintatuloksista tai äänioikeutetuille lähetettävistä tiedotteista maksaa kunta.

Kaikista virheistä ja korjaustarpeista on aina ilmoitettava vaalipäivään 22.1.2012 asti, ja mahdollisen toisen vaalin tullessa kyseeseen vaalipäivään 5.2.2012 asti, jotta oikeat tiedot saadaan vaalien valtakunnallisen toimeenpano-organisaation käyttöön ja eri tietojärjestelmiin.

Virheiden lisäksi on mahdollista, että mikä tahansa äänestyspaikkarekisteriin merkittävä ja esimerkiksi ilmoituskorteille tulostettava tieto muuttuu ns. pakottavan syyn takia, kuten esimerkiksi:

- ennakoäänestyspaikaksi tai vaalipäivän äänestyspaikaksi kunnanhallituksen päätöksellä määrätty rakennus vaurioituu 28.10. jälkeen ja joudutaan tekemään päätös äänestyspaikan siirtämisestä
- keskusvaalilautakunnan puhelinnumero muuttuu syystä, joka ei ollut tiedossa 28.10. mennessä

Myös pakottavista syistä johtuvat ns. jälkimuutokset tulee viipymättä ilmoittaa Väestörekisterikeskukselle, heti siinä vaiheessa kun tarve tietojen muuttamiseen ilmenee, vaikka uusi tieto (esim. korvaava äänestyspaikka) ei olisi vielä tiedossa.

Vaalitietojärjestelmään sisältyvää äänestyspaikkarekisteriä (Pohjatiedot) käytetään vaalien toimeenpanossa seuraavasti:

Ennakoäänestyspaikkojen tiedot välitetään rekisteristä ilmoituskorttien liitteisiin, oikeusministeriön internet-sivuille osoitteeseen www.vaalit.fi ja VRK:n äänestyspaikkakarttapalveluun. Pohjatiedot -osajärjestelmässä ne ovat kaikkien vaaliviranomaisten käytettävissä.

Vaalipäivän äänestyspaikkojen tiedot välitetään rekisteristä ilmoituskorteille, äänestyspaikkakarttapalveluun sekä väestötietojärjestelmään. Pohjatiedot -osajärjestelmässä ne ovat kaikkien vaaliviranomaisten käytettävissä.

Kunnan keskusvaalilautakunnan yhteystiedot välitetään rekisteristä ilmoituskorteille, oikeusministeriön internet-sivuille ja väestötietojärjestelmään. Pohjatiedot -osajärjestelmässä ne ovat kaikkien vaaliviranomaisten käytettävissä.

2. Ilmoituskorteille kirjoitettavat vaalipäivän äänestyspaikkatiedot ja kunnan keskusvaalilautakunnan yhteystiedot

Otsikossa mainitut tiedot otetaan ilmoituskorteille (ilmoitus äänioikeudesta) suoraan vaalitietojärjestelmän Pohjatiedoista. Tämä tarkoittaa sitä, että mikään muu taho kuin kunta itse ei tarkista tietojen oikeellisuutta, vaan ne siirtyvät kunnan kuittaamina perjantai 28.10.2011 päivän iltana sellaisinaan käytettäväksi ilmoituskorttien valmistuksessa ja muissa vaalien toimeenpanoon liittyvissä tarkoituksissa. Kunta vastaa kuittauksellaan vahvistamistaan tiedoista ja niiden oikeellisuudesta. Tietojen tarkistaminen ja mahdollinen korjaaminen tai täydentäminen on tehtävä erityistä huolellisuutta noudattaen.

Väestörekisterikeskus on huolehtinut siitä, että kun Pohjatietojärjestelmän Presidentinvaali 2012 –vaalitapahtuma avataan 3.10.2011 kuntien käyttöön tietojen tarkistamista, täydentämistä ja kuittamista varten, siellä ovat pohjana vaalien toimitamisjaksolla 15.10.2011-14.10.2012 noudatettavan äänestysaluejaon tiedot.

Vaalipäivän äänestyspaikoista ja äänestysalueista huomioitavaa

Mikäli maistraatille toimitetussa lokakuussa 2011 voimaan tulevaa äänestysaluejako koskevassa valtuuston päätöksessä ei ole mainittu muuttuneiden äänestysalueiden vaalipäivän äänestyspaikkoja, Väestörekisterikeskus on kopioinut järjestelmään äänestyspaikan nimen kohdalle äänestysalueen nimen.

Mikäli kunnan äänestysaluejako muuttuu 15.10.2011 alkaen, on vaalipäivän äänestyspaikkojen ja niihin liittyvien äänestysalueiden tiedot tarkistettava ja tarvittaessa korjattava erityisen huolellisesti.

Mikäli äänestysalueiden numerotunnuksissa tai nimissä havaitaan virhe tai vähäisintäkin epämääräisyyttä, tulee kunnan olla välittömästi yhteydessä Väestörekisterikeskukseen (yhteystiedot mainittu kohdassa 1), sillä kunta ei voi itse muuttaa äänestysaluetietoja Pohjatiedoissa.

Vaalipäivän äänestyspaikkatiedot kunta merkitsee järjestelmään itse vasta sitten, kun se on varmistunut äänestysalueiden numeroiden ja nimien virheettömyydestä, eli siitä, että ne vastaavat kunnanvaltuuston ja kuntaliitostapauksissa mahdollisen muun toimivaltaisen elimen päätöstä kunnan äänestysaluejaosta.

Mikäli vaalipäivän äänestyspaikkaa koskeva kunnanhallituksen päätös johtaa myös äänestysalueen nimen tarkistamiseen siitä syystä, että äänestysalueen nimenä on ollut äänestyspaikan nimi, tulee päätöksestä ilmoittaa erikseen Väestörekisterikeskukselle (yhteystiedot; kts. ed.), joka korjaa äänestysalueen nimen Pohjatietojärjestelmään.

Keskusvaalilautakunnan yhteystiedoista huomioitavaa

Keskusvaalilautakunnan yhteystietojen tarkistuksen ja vahvistuksen yhteydessä tulee kiinnittää huomiota ”Yleisöpuhelin” tietoon. Tähän kohtaan merkittävä puhelinnumero tulostetaan ilmoituskortille keskusvaalilautakunnan ainoaksi puhelinnumerotiedoksi, eli siihen on merkittävä numero, jossa otetaan virka-aikana vastaan äänioikeutettujen tiedusteluja ja ilmoituskortin kääntöpuolella olevan ohjeistuksen mukaisesti ilmoittautumisia kotiaänestykseen. Kunnan puhelinvaihe ei lähtökohtaisesti sovellu tähän käyttötarkoitukseen, paitsi silloin, jos se on ohjeistettu siten, että se siirtää vaaliasioita koskevat puhelut tehokkaasti eteenpäin ja jos se on varustettu

ääninauhalla niitä varten, jotka soittavat virka-ajan jälkeen. ”Yleisöpuhelin” -tieto on pakollinen; keskusvaalilautakunnan yhteystietoja ei pysty kuittaamaan ilman sitä.

Keskusvaalilautakunnan ”Viranomaispuhelin” –tieto merkitään järjestelmään ainoastaan vaaliviranomaisten keskinäistä käyttöä varten, ja siihen merkitään puhelinnumero, josta vaaliasioista kunnassa vastaava henkilö on tavoitettavissa esim. äänestyksen käynnissä ollessa ja muina vaalien toimeenpanon kriittisinä hetkinä. Käytännössä täksi puhelinnumeroksi merkitään usein keskusvaalilautakunnan sihteerin matkapuhelimen numero. Myös viranomaispuhelin –tieto on pakollinen.

Vaaliluettelon toimitusosoite tulee merkitä järjestelmään keskusvaalilautakunnan lisäosoitteena, mikäli se on eri kuin keskusvaalilautakunnan normaali katuosoite. Postilokero-osoite ei kelpaa vaaliluettelon toimitusosoitteeksi.

3. Tietojen tallentaminen vaalitietojärjestelmän pohjatietoihin

Ennakkoäänestyspaikat

Ennakkoäänestyspaikan nimi

Oikeusministeriö on aiemmin toimitetussa kirjeessään antanut ohjeet siitä, miten ennakkoäänestyspaikan nimi on ilmoitettava. Jokaiselle ennakkoäänestyspaikalle on ehdottomasti annettava nimi, josta äänestyspaikka voidaan helposti tunnistaa, esim. ”Vallilan posti”, ”Kunnantalo”, ”Kunnan virasto” tai ”Paloheinän kirjasto”. Nimeksi ei kelpaa esim. ”postikonttori 00520” eikä myöskään ”20320 Turku/Länsikeskus”, vaan mieluummin ”Länsikeskuksen posti”. Nimessä on tarpeetonta mainita kunnan nimeä (EI: ”*Kuopion* kaupungintalo” vaan: ”Kaupungintalo”), koska ilmoituskortin liitteenä oleva luettelo on jaoteltu kunnittain ja kunnan nimi mainitaan jo luettelon otsikossa.

Koska äänioikeutetut tuntevat äänestyspaikan paremmin postina kuin Itella Oyj:n toimipaikkana, on suositeltavaa tallettaa nimeksi esim. ”Huopalahden posti” eikä ”Itella Oyj:n Huopalahden myymälä”.

Ennakkoäänestyspaikan käytiosoite

Käytiosoitteeksi merkitään tarkka katuosoite, jotta äänestäjät löytävät paikan päälle mahdollisimman helposti ja mm. äänestyspaikkakarttapalveluun voidaan automaattisesti hakea äänestyspaikan koordinaatit. Mikäli rakennuksella on useita katuosoitteita (esim. korttelin kulmatalo) merkitään se osoite, josta on (pää-) sisäänkäynti äänestyspaikkana käytettävään tilaan.

Ennakkoäänestyspaikkojen tiedot suomen kielellä ja ruotsin kielellä

Vaalien ilmoituskorttien tulostuksessa lähdetään siitä, että äänioikeutetulle kirjoitetaan tiedot suomeksi tai ruotsiksi hänen äidinkieltensä mukaan myös yksikielisissä kunnissa (Ahvenanmaan maakunnassa asuville äänioikeutetuille kuitenkin vain ruotsiksi). Ilmoituskorttien liitteeksi tulee vastaanottajan äidinkielen mukaan määräytyvä joko suomen- tai ruotsinkielinen luettelo vaalipiirin kuntien yleisistä ennakkoäänestyspaikoista, ja tavoitteena on oltava, että luettelot ovat sekä suomen- että ruotsinkieliseltä asultaan jokaisen kunnan osalta täydellisiä. Tämä voi toteutua vain, mikäli ennakkoäänestyspaikkojen tiedot ovat oikein ja täydelliset molemmilla kielillä vaalitietojärjestelmän Pohjatiedoissa.

Täten myös yksikielisissä kunnissa tulee kääntää ennakoäänestyspaikkojen nimissä esiintyvät yleisnimet toiselle kotimaiselle kielelle. Tällaisia yleisnimiä ovat mm. ”kirjasto”, ”pääkirjasto”, ”posti”, ”kunnan virasto”, ”kunnantalo” yms.

Ohjeet äänestyspaikkojen nimien kääntämisestä ruotsin kielelle (huom. ohjeistus tarkistettu ja muuttunut sitten eduskuntavaalien 2011):

- Jos paikan nimi on pelkästään yleisnimi, kuten ”Posti” tai ”Kirjasto” → käytetään sanasta määräistä muotoa: ”Posten” tai ”Biblioteket”
- Jos yleisnimi on yhdessä erisnimen kanssa:
 - jos erisnimi päättyy konsonanttiin, nimen perään tulee s-kirjain, ja jos erisnimi päättyy vokaaliin, ei tule s-kirjainta.
 - yleisnimi on epämääräisessä muodossa.

esim. ”Gräsvikens bibliotek” tai ”Nordsjö post”

Ennakoäänestyspaikan nimeen sisältyvästä paikannimestä käytetään ylläolevan esimerkin mukaisesti vakiintunutta ruotsinkielistä versiota, jos sellainen on (esimerkit kaksikielisestä Helsingistä, Ruoholahti – Gräsviken, Vuosaari – Nordsjö).

Huom. poikkeus; yleinen ja suositeltavakin käytäntö on, että yksikielisesti opetusta antavien koulujen nimiä ei käännetä ruotsiksi, esim. suomenkielinen peruskoulu ”Peltomäen koulu” on äänestyspaikkatiedoissa myös ”ruotsiksi” ”Peltomäen koulu”. Vastaavasti ruotsinkielisiä koulujen nimiä ei käännetä suomeksi (esim. ”Katedralskolan”).

Ilmoituskortin ennakoäänestyspaikkaluettelon kieliversioiden virheetön valmistaminen edellyttää lisäksi, että Pohjatietojärjestelmään merkitään äänestyspaikan käyntiosoite sekä suomen- että ruotsinkieliselle osoitteelle varattuun kenttään. Yksikielisessä kunnassa toisenkielisen osoitteen kenttään merkitään kunnan kielen mukainen osoite sellaisenaan. Esim. yksikielinen, suomenkielinen kunta merkitsee ennakoäänestyspaikan nimen sekä suomeksi että ruotsiksi, mutta katuosoitteen vain suomeksi. Suomenkielinen katuosoite kirjoitetaan myös käyntiosoite ruotsiksi kohtaan suomenkielisenä.

Vaalipäivän äänestyspaikat

Vaalipäivän äänestyspaikan nimi

Vaalipäivän äänestyspaikan nimi merkitään sellaisessa muodossa, että ko. äänestysalueen äänestäjät helposti ymmärtävät, mikä paikka on kysymyksessä, esim. ”Mäkikylän palvelukeskus”, ”Itä-Pakilan ala-aste”.

Vaalipäivän äänestyspaikan käyntiosoite

Äänestyspaikan käyntiosoitteeksi on merkittävä sellainen osoite, jolla äänestysalueen äänestäjät mahdollisimman hyvin löytävät äänestyspaikalle. Mikäli rakennuksella on useita katuosoitteita (esim. korttelin kulmatalo) merkitään se osoite, josta on (pää)sisäänkäynti äänestyspaikkana käytettävään tilaan. Osoitteiden tulee olla tarkkoja ja virheettömiä myös siksi, että äänestyspaikalle saataisiin määriteltyä äänestyspaikkojen karttapalvelua varten koordinaatit osoitteiden automaattisella paikannusmenetelmällä.

Vaalipäivän äänestyspaikkojen tiedot suomen kielellä ja ruotsin kielellä

Vaalipäivän äänestyspaikkojen nimet ja osoitteet merkitään kunnan kielisuhteen mukaisesti, eli kaksikielisissä kunnissa sekä suomeksi että ruotsiksi ja yksikielisissä kunnissa vain kunnan kielellä. Pohjatietojärjestelmän toiminnallisuus edellyttää kuitenkin, että myös yksikielisessä kunnassa toisen kielen kenttään merkitään äänestyspaikan nimi. Tätä tarkoitusta varten nimeä ei käännetä toiselle kielelle, vaan kenttään merkitään kunnan kielen mukainen nimi sellaisenaan.

Oikeusministeriön vahvistamassa VAT-ohje nro 2b:ssa on yksityiskohtaiset ohjeet siitä miten yksittäiset tiedot tallennetaan vaalitietojärjestelmän Pohjatietoihin.

4. Vaalien toimittamisajanjaksolla 15.10.2012 - 14.10.2013 noudatettava äänestysaluejako

Kunta päättää ja ilmoittaa vaalilain 8 §:n mukaisesti viimeistään huhtikuun 2012 kuussa maistraatille otsikossa mainittuna ajankohtana voimassa olevan äänestysaluejaon, mikäli jakoon tulee muutos. Vaalitietojärjestelmän pohjatietojen Presidentinvaali 2012 -vaalitapahtumaan ei saa tehdä mitään tulevaa, ensimmäisen kerran lokakuun 2012 kunnallisvaaleissa noudatettavaa äänestysaluejakoa koskevia merkintöjä.

Tulevien äänestysaluemuutosten merkitsemisestä vaalitietojärjestelmän Pohjatietoihin (presidentinvaalin jälkeen perustettavaan ns. Vaalipohjaan / Kunnallisvaalit 2012 vaalitapahtumaan) huolehtii Väestörekisterikeskus sen jälkeen, kun ne on määrääjässä ilmoitettu maistraatille.

Ylijohtaja

Hannu Luntiala

Tietopalveluasiantuntija

Kristiina Kaivonen

TIEDOKSI Oikeusministeriö
Maistraatit ja maistraattien yksiköt